

Gemeente Midden-Delfland - Nota reserves en voorzieningen 2017-2020

1. Inleiding

Op 27 januari 2015 heeft de raad de "Financiële verordening gemeente Midden-Delfland 2015" vastgesteld. In artikel 11 van deze verordening wordt bepaald dat de Nota reserves en voorzieningen ten minste eenmaal in de vier jaar aan de raad wordt aangeboden ter vaststelling.

De Nota reserves en voorzieningen is voor het laatst vastgesteld op 27 januari 2015. Thans bieden wij u de bijgestelde Nota reserves en voorzieningen aan. Deze nota is gebaseerd op de voorgaande nota, tussentijdse raadsbesluiten en gewijzigde regelgeving.

Het doel van deze nota is om het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen vast te leggen. Een tweede doel van de nota is een actuele en transparante weergave van de gemeentelijke reserves en voorzieningen.

2. Begrippen en wettelijk kader

In dit hoofdstuk worden de definities en kenmerken van de reserves en voorzieningen nader beschreven. Het betreft de bepalingen met betrekking tot de reserves en voorzieningen die zijn vastgelegd in de artikelen 41 t/m 45 van het Besluit Begroting en Verantwoording Gemeenten en Provincies (BBV). Naast dit relevante wettelijke kader heeft de commissie BBV via notities, stellige uitspraken richtlijnen en antwoorden op vragen het kader verder uitgewerkt.

2.1 Reserves

Reserves kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen, die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij te besteden zijn. Ze worden gevormd door bestemming van het resultaat. Onttrekkingen en toevoegingen verlopen altijd via de resultaatbestemming en derhalve nimmer via de exploitatie. Dit houdt tevens in dat alle mutaties in de reserves de goedkeuring behoeven van de gemeenteraad.

Het BBV (artikel 43, lid 1) kent twee soorten reserves, te weten:

- a. de algemene reserve en
- b. de bestemmingsreserves

die samen het eigen vermogen vormen.

2.2 Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit componenten waaraan de raad geen bepaalde bestemming heeft gegeven. Dit is een vrij besteedbaar eigen vermogen van de gemeente. Deze reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste respectievelijk ten gunste van de algemene reserve.

2.3 Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Een bestemmingsreserve is weliswaar een vastgelegde toekomstige aanwending, maar geen financiële verplichting. De bestemming kan door de raad worden gewijzigd. Zolang de raad de bestemming kan wijzigen is er sprake van een bestemmingsreserve.

2.4 Geblokkeerde en niet-geblokkeerde reserves

Naast de bovengenoemde wettelijke verdeling van reserves is er het verschil tussen geblokkeerde en niet-geblokkeerde reserves.

Een reserve is (gedeeltelijk) geblokkeerd wanneer de rente die over de reserve wordt berekend (gedeeltelijk) ten gunste van de exploitatie wordt gebracht. De term geblokkeerd houdt in dit geval in dat de

reserve niet zonder meer kan worden aangesproken, omdat dit consequenties heeft voor de dekking in de exploitatie.

2.5 Voorzieningen

Doel van het treffen van voorzieningen is dat de gemeente in de toekomst kan voldoen aan financiële verplichtingen en dat duidelijk is wat voor invloed dat heeft op de financiële positie van de gemeente. Voorzieningen zijn passiefposten in de balans, die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per de balansdatum min of meer onzeker zijn, en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum. Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen van de gemeente.

In artikel 44 van het BBV is over voorzieningen onder andere het volgende opgenomen:

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
  - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
  - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
  - c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten, met uitzondering van de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.
4. De bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven (investeringen met een economisch nut).

2.6 Verschil tussen een bestemmingsreserve en een voorziening

Een bestemmingsreserve maakt onderdeel uit van het eigen vermogen en wordt ingesteld door een besluit van de gemeenteraad. Een voorziening maakt onderdeel uit van het vreemd vermogen en is gevormd door het nemen van een last. Een bestemmingsreserve is vrij besteedbaar, in tegenstelling tot een voorziening.

Het BBV legt het onderscheid tussen (bestemmings)reserves en voorzieningen bij de mogelijkheid dat de raad de bestemming kan wijzigen. Zolang de bestemming veranderd kan worden, is er sprake van een (bestemmings)reserve; zodra dit niet meer kan, is er sprake van een voorziening.

Uitzondering hierop vormt de bestemmingsreserve die aangehouden wordt voor de dekking van kapitaallasten van activa die reeds in het bezit zijn van de gemeente. Het veranderen van de bestemming van deze laatste categorie heeft immers gevolgen voor de exploitatie.

3. Functies van reserves

Reserves en voorzieningen kunnen de volgende betekenis (functie) hebben voor de gemeente:

3.1 Financieringsfunctie

Van belang is hierbij de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet beoogt een solide financieringswijze van de decentrale overheden te bevorderen en schommelingen van rentelasten zo veel mogelijk te beperken. De financiering van kapitaalgoederen kan geschieden door het gebruiken van de reserves en voorzieningen (interne financiering) of anderzijds door het aantrekken van vaste geldleningen (vaste financiering). Bij gebruik van reserves (eigen vermogen) en voorzieningen (vreemd vermogen) behoeft geen beroep te worden gedaan op de geld- en kapitaalmarkt.

Indien op grond van een raadsbesluit een reserve of voorziening wordt aangewend vervalt automatisch de financieringsfunctie en moet via de kapitaalmarkt een vaste geldlening worden aangetrokken ter vervanging van de weggefallen financieringsmiddelen.

In onze gemeente maken wij gebruik van deze functie. Korthedshalve wordt verwezen naar het treasurystatuut voor de randvoorwaarden voor het liquiditeitsbeheer en -beleid.

3.2 Bestedingsfunctie

Bij de bestedingsfunctie gaat het om middelen die worden gebruikt om de realisering van activa/projecten mogelijk te maken. In deze gevallen wordt het gereserveerde bedrag gebruikt voor de dekking (van de kapitaallasten) van investeringsuitgaven.

Momenteel is er een dekkingsreserve voor de kapitaallasten van diverse grote projecten uit het verleden en voor het nieuwe gemeentehuis.

3.3 Bufferfunctie

Dit is de belangrijkste functie van het eigen vermogen. Met name de algemene reserve dient als bufferfunctie voor het opvangen van eventuele onvoorziene uitgaven (incidenteel) waarmee in de planning geen rekening is gehouden en die noodzakelijkerwijs dienen plaats te vinden. Hierbij kan men denken aan:

- Financiële risico's waarvoor geen bestemmingsreserves of voorzieningen zijn gevormd, of waarvoor elders in de begroting geen financiële middelen zijn gereserveerd, omdat er nog geen getrouwe kwantificering van de risico's kan plaatsvinden;
- Het opvangen van eventuele jaarrekeningtekorten;
- Het opvangen van een (deel van) eventueel begrotingstekort.

Voor de bepaling van de omvang van de hierboven genoemde risico's bestaan geen landelijke richtlijnen. Voor de berekening van de minimale hoogte van de buffer worden in de praktijk diverse criteria gehanteerd. Voorbeelden hiervan zijn een bedrag per inwoner, een percentage van de algemene uitkering of een percentage van de totale gemeentelijke exploitatie.

Doordat er geen echte richtlijnen zijn gaan gemeenten verschillend om met de bepaling van de minimale omvang van de algemene reserve. In de nota risicomanagement wordt ingegaan op de gewenste hoogte van de algemene reserve als buffer voor het opvangen van financiële risico's.

3.4 Inkomensfunctie

Door het gebruiken van reserves en voorzieningen voor de financiering, wordt aan derden te betalen rente bespaard. De bespaarde rente wordt niet aan de reserves toegevoegd maar gebruikt als dekkingsmiddel. Echter wanneer deze budgettaire ruimte wordt gebruikt als structureel dekkingsmiddel van exploitatielasten is sprake van beperking in de besteedbaarheid van de reserve.

In de vernieuwde BBV is over bespaarde rente de volgende aanbeveling opgenomen.

'Alhoewel de mogelijkheid vooralsnog blijft bestaan om een rentevergoeding (of een vergoeding voor de inflatie) over het eigen vermogen te berekenen en de deze door te belasten aan de taakvelden, adviseert de commissie BBV vanwege het verlangde inzicht, de eenvoud en transparantie deze systematiek niet meer toe te passen.'

Daarnaast is er een stellige uitspraak gedaan. 'Als er wel een rentevergoeding over het eigen vermogen wordt berekend, dan is deze vergoeding maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de externe rentelasten over de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen.'

Bovenstaande uitspraken en het gegeven dat de gemeente Midden-Delfland beschikt over zeer weinig aangegane leningen waardoor het gewogen gemiddelde bijna 0 is, hebben ons doen besluiten een rentepercentage van 0% te hanteren.

3.5 Verplichtingenfunctie

De verplichtingenfunctie heeft betrekking op voorzieningen. Een voorziening heeft een karakter van een verplichting die de gemeente is aangegaan en waarvoor de benodigde middelen beschikbaar moeten zijn. Bijvoorbeeld pensioen- en wachtgeldverplichtingen van (oud) wethouders.

3.6 Egalisatiefunctie

Hiermee wordt het mogelijk gemaakt noodzakelijke aanpassingsprocessen geleidelijk (en dus niet schoksgewijs) te laten verlopen. Er ontstaat zodoende een regelmatige verdeling over de jaren heen, mede om ongewenste schommelingen (pieken en dalen) in de tarieven en het resultaat te voorkomen.

4. Rente en reserves

Door de vernieuwing van het BBV is de situatie met betrekking tot rente en reserves behoorlijk veranderd. Waar voorheen dereserves en voorzieningen gebruikt werden als intern financieringsmiddel waardoor rente werd bespaard, is nu deze mogelijkheid voor onze gemeente ingeperkt.

De commissie BBV heeft een stellige uitspraak gedaan. 'Als er wel een rentevergoeding over het eigen vermogen wordt berekend, dan is deze vergoeding maximaal het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de externe rentelasten over de lang en kort aangetrokken financieringsmiddelen.'

Voor onze gemeente is dat een rentepercentage van ongeveer 0%.

Daarnaast heeft de commissie BBV de aanbeveling gedaan de systematiek van bespaarde rente niet (meer) toe te passen. Vandaar dat gekozen is om geen bespaarde rente meer te berekenen. Het rentepercentage is dus op 0 gesteld.

5. Beleidsuitgangspunten

De beleidsuitgangspunten sluiten aan bij de laatste nota reserves en voorzieningen:

5.1 Een duidelijke en overzichtelijke indeling van de reserves en voorzieningen

Dit betekent onder andere dat het aantal reserves en voorzieningen beperkt blijft tot de hoogst noodzakelijke. Reserves en voorzieningen dienen onderbouwd te worden. De doelstelling dient helder te zijn, de noodzakelijke omvang alsmede de wijze (en omvang) van stortingen en beschikkingen. Indien er teveel potjes ontstaan (en tot een te grote omvang), bestaat het gevaar dat er onnodig beslag wordt gelegd op gemeenschapsgelden.

5.2 Instellen nieuwe reserves en voorzieningen

Indien zich de noodzaak voordoet nieuwe reserves en voorzieningen in te stellen, gebeurt dit bij besluit van de gemeenteraad. Het budgetrecht ligt namelijk bij de gemeenteraad. In het raadsbesluit dienen in ieder geval de volgende bestanddelen opgenomen te worden: het doel, de budgethouder, de voeding, de maximale hoogte, de maximale duur en het verloop van de toevoegingen cq. onttrekkingen.

5.3 Toevoeging en aanwending reserves

In de begroting wordt een zo reëel mogelijk beeld gegeven van de toevoegingen en aanwendingen van de reserves in een bepaald jaar. Nieuwe toevoegingen en aanwendingen worden in principe alleen via tussentijdse rapportages (in de huidige situatie bijvoorbeeld: de voorjaarsnota en de najaarsnota) tot stand gebracht. Toevoeging en aanwending van reserves gebeurt bij besluit van de gemeenteraad.

5.4 Toevoeging en aanwending voorzieningen

Zoals in hoofdstuk 2 al is vermeld, moet een voorziening de omvang hebben van de betreffende verplichting (of risico). De voeding van de voorzieningen vindt plaats via de exploitatie, maar de onttrekkingen geschieden rechtstreeks ten laste van de voorziening.

Vanuit dit standpunt is duidelijk dat ook toevoegingen aan voorzieningen een besluit van de gemeenteraad vereisen (normaal gesproken via de begroting of een wijziging daarop).

5.5 Het reservebeleid dient regelmatig te worden geëvalueerd

In de verordening 212 is hierover bepaald dat de nota reserve en voorzieningen eens in de vier jaar zal worden geëvalueerd en opnieuw ter vaststelling aan de gemeenteraad zal worden aangeboden.

Ook tussentijds kan hiertoe aanleiding bestaan (bijvoorbeeld door aanpassing van regelgeving). Bij de jaarlijkse begroting en in de jaarrekening in de paragraaf weerstandsvermogen wordt verder aandacht besteed aan het reservebeleid.

5.6 Rentebeleid

Jaarlijks wordt bij het opmaken van de uitgangspunten voor de begroting het gewogen rentepercentage berekend. Zolang de financiële positie voor wat betreft leningen en de situatie op de geldmarkt niet

verandert zal het gewogen rentepercentage niet veel veranderen. Mocht de situatie daar aanleiding voor geven kan er een ander rentepercentage worden vastgesteld.

6. Weerstandsvermogen

Er doen zich ook risico's voor, die nog niet zo concreet zijn dat er al een bestemmingsreserve of een voorziening voor kan worden gevormd. Op basis van de BBV dienen deze risico's in de paragraaf weerstandsvermogen bij de begroting te worden opgenomen. Deze verplichting geldt ook bij de jaarrekening, de paragraaf bevat dan de verantwoording van hetgeen in de overeenkomstige paragraaf in de begroting is opgenomen.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen enerzijds de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn structureel te dekken) en anderzijds alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat om die elementen, waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, bijvoorbeeld de algemene reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves.

Het rijk en de provincie Zuid-Holland hanteren geen voorschriften omtrent de noodzakelijke hoogte van een dergelijke buffer. Ook zijn er geen algemene rekenmethoden, waarmee de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen kan worden bepaald.

Sommige provincies geven minimumnormen voor de algemene (vrij besteedbare) reserve, waarbij een percentage wordt genomen van de algemene uitkering uit het gemeentefonds vermeerderd met de inkomstenmaatstaf OZB. De norm van een bepaald bedrag per woonruimte of per inwoner wordt ook wel toegepast. Veel toegepast is echter aansluiting te zoeken bij het risicoprofiel van de gemeente.

In de meest actuele nota risicomanagement wordt aandacht besteed aan de doelstelling van risicomanagement, het risicoprofiel van de gemeente, inventarisatie van risico's en aan de verankering van risicomanagement in de reguliere werkprocessen.

Jaarlijks wordt het risicoregister geactualiseerd. In de begroting wordt in de paragraaf weerstandsvermogen het totale financiële risico uit het risicoregister vergeleken met het beeld van de stand van zaken omtrent het weerstandsvermogen.

7. Slotbepalingen

7.1 Inwerkingtreding

Deze nota treedt in werking op 1 januari 2017 en vervangt de Nota reserves en voorzieningen, zoals vastgesteld op 27 januari 2015.

7.2 Citeertitel

Deze nota kan worden geciteerd onder de naam "Nota reserves en voorzieningen gemeente Midden-Delfland 2017-2020".

8. Bijlage : Overzicht reserves en voorzieningen

Naam	Algemene (gemeentelijke) reserve
Type	Algemene reserve
Budgethouder	Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel	De algemene reserve is het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. Deze reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. Tekorten en overschotten op de jaarrekening komen ten laste respectievelijk ten gunste van de algemene reserve.
Saldo per 01-01-2017	€ 5.430.051
Benodigd saldo	Zie paragraaf Weerstandsvermogen in begroting.
Dotatie	Positieve jaarlijkse resultaten
Onttrekking	Negatieve jaarlijkse resultaten en toevoegingen aan bestemmingsreserves.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-

Naam	Voorziening afvalstoffenheffing
Type	Voorziening
Budgethouder	Afdelingshoofd openbare werken
Doel	Het egaliseren van de jaarlijkse verschillen tussen de reinigingskosten en de afvalstoffenheffing.
Saldo per 01-01-2017	€ 479.647
Benodigd saldo	Een positief saldo om jaarlijkse fluctuaties te kunnen opvangen.
Dotatie	Een voordelig jaarsaldo van de reinigingskosten(incl. BTW) en de afvalstoffenheffing.
Onttrekking	Een nadelig jaarsaldo van de reinigingskosten(incl. BTW) en de afvalstoffenheffing.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-

Naam	Voorziening rioolheffing
Type	Voorziening
Budgethouder	Afdelingshoofd openbare werken
Doel	Het egaliseren van de jaarlijkse verschillen tussen de rioleringskosten en de rioolrechten.
Saldo per 01-01-2017	€ 5.280.741
Benodigd saldo	Een positief saldo om jaarlijkse fluctuaties te kunnen opvangen.
Dotatie	Een voordelig jaarsaldo van de rioleringskosten en de rioolrechten.
Onttrekking	Een nadelig jaarsaldo van de rioleringskosten en de rioolrechten.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	In de egalisatiereserve zijn geen bedragen opgenomen voor groot onderhoud en vervanging.
Voorstel	-

Naam	Egalisatiereserve bouwleges
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd bouwen, milieu en handhaving
Doel	Het nivelleren van wegvallende legesopbrengsten in de toekomst.
Saldo per 01-01-2017	€ 1.430.447
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Conform schema, alsmede niet-begrote (extra) baten.
Onttrekking	Conform schema.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-

Naam	Nutsreserve
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel	Het doel van deze reserve is het creëren van een vaste inkomstenbron voor de exploitatie.

Saldo per 01-01-2017	€ 12.861.379
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Afkoopsommen eigen graven. M.i.v. begroting 2013 is dit beperkt tot € 5.238.
Onttrekking	n.v.t.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Ja
Bijzonderheden	Van het saldo is een bedrag van € 9,2 miljoen langlopend extern belegd, het overige is intern belegd. Het deel dat extern is belegd is te verdelen in een bedrag van €7,7 miljoen dat rendeert tegen 8,15% (tot 2038), een deel van €1,4 miljoen tegen 7% (tot 2040) en een deel van 0,1 miljoen dat belegd is in het Loyalis Garantiefonds.
Voorstel	-
Naam	Reserve ontwikkeling Hamaschpolder
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd locatieontwikkeling
Doel	Dekking van de bestuurskosten die voortvloeien uit de ontwikkeling van de polder en waarvoor gelden vanuit de grondexploitatie beschikbaar zijn gesteld.
Saldo per 01-01-2017	€ 713.169
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	n.v.t.
Onttrekking	Vanaf 2009 wordt € 211.473 onttrokken ten gunste van de exploitatie, waarbij de onttrekking vanaf het jaar 2009 elk jaar met € 10.000 wordt verlaagd.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-
Naam	Dekkingsreserve gemeentehuis
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel	Dekking van de investering in een nieuw gemeentehuis in de kern Schipluiden.
Saldo per 01-01-2017	€ 12.553.574
Benodigd saldo	€ 12.553.574
Dotatie	n.v.t.
Onttrekking	Jaarlijkse kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-
Naam	Investeringsreserve
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel	Dekking van investeringen, waarvan de lasten niet binnen de exploitatie kunnen worden opgevangen.
Saldo per 01-01-2017	€ 2.315.472
Benodigd saldo	Afhankelijk van investering.
Dotatie	Investeringsbedragen(bij besluit)
Onttrekking	Investeringsbedragen naar dekkingsreserve (bij aanvang kapitaallasten).
Rentesystematiek	Er wordt rente toegevoegd aan de reserve ten behoeve van inflatiecorrectie.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	Indien besloten wordt tot een investering, waarvan de kapitaallasten worden gedekt via de bestemmingsreserves, dan wordt voor het investeringsbedrag een investeringsreserve ingesteld. Zodra deze investering (gedeeltelijk) wordt gerealiseerd wordt het bedrag (gedeeltelijk) van de investeringsreserve naar de dekkingsreserve doorgeschoven. De dekkingsreserve wordt vervolgens afgebouwd conform de levensduur van de investering.
Voorstel	-
Naam	Reserve Monumenten
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd bouwen, milieu en handhaving
Doel	Het ondersteunen van onderhoud van monumenten.
Saldo per 01-01-2017	€ 182.839

Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Tot en met 2004 het saldo van subsidiebedragen.
Onttrekking	Subsidies buiten het subsidiebudget o.b.v. de subsidieverordening.
Rentesystematiek	Er wordt rente toegevoegd aan de reserve ten behoeve van inflatiecorrectie.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	Tot 2009 werden subsidiebudgetten gefinancierd via de exploitatie. Vanaf 2010 worden deze gefinancierd uit de reserve.
Voorstel	-

Naam	Dekkingsreserve
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel	Afwikkelen van de investeringsreserve (zie aldaar).
Saldo per 01-01-2017	€ 8.738.654
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Investeringsbedragen uit de investeringsreserve.
Onttrekking	Kapitaallasten van de individuele investeringen.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-

Naam	Reserve Midden-Delfland
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Directeur
Doel	Nog nader in te vullen beleidsontwikkeling voor Midden Delfland. Conform de gesloten convenanten zal aanwending van het fonds plaatsvinden in overleg met Delft en Den Haag.
Saldo per 01-01-2017	€ 8.427
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	n.v.t.
Onttrekking	Kosten conform het doel van deze reserve
Rentesystematiek	Er wordt rente toegevoegd aan de reserve ten behoeve van inflatiecorrectie.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	Het betreft een omzetting in 2006 van een bestaande voorziening in een bestemmingsreserve conform BBV. Het gaat om de "Gebiedsvisie Midden-Delfland 2025"
Voorstel	-

Naam	Reserve Sociaal domein
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd inwonerszaken
Doel	Opvangen van fluctuaties en onvoorziene uitgaven op lange termijn.
Saldo per 01-01-2017	€ 571.000
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	n.v.t.
Onttrekking	Kosten conform het doel van deze reserve
Rentesystematiek	Er wordt rente toegevoegd aan de reserve ten behoeve van inflatiecorrectie.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-

Naam	Reserve Grondexploitaties
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd locatieontwikkeling
Doel	Het afdekken van het risico op toekomstige verliezen op grondexploitaties.
Saldo per 01-01-2017	€ 0
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Winstneming op grondexploitaties.
Onttrekking	Verliesneming op grondexploitaties.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.

Geblokkeerd Nee
Bijzonderheden -
Voorstel -

Naam **Reserve Investeringsprogramma**
Type Bestemmingsreserve
Budgethouder Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel Uitvoeren van investeringen die voortvloeien uit het collegeprogramma.
Saldo per 01-01-2017 € 3.056.749
Benodigd saldo n.v.t.
Dotatie n.v.t.
Onttrekking Kosten van het door de raad goedgekeurde beleid.
Rentesystematiek Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd Nee
Bijzonderheden -
Voorstel -

Naam **Reserve compensatie dividenden en huuropbrengsten**
Type Bestemmingsreserve
Budgethouder Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel Het doel van deze reserve is het creëren van een vaste inkomstenbron voor de exploitatie als compensatie voor
a. het wegvallen van het dividend van CAI Westland;
b. de huuropbrengst van benzinepompen en
c. het verminderen van de dividendafhankelijkheid.
Saldo per 01-01-2017 € 16.555.954
Benodigd saldo € 20.825.000.
Dotatie n.v.t.
Onttrekking n.v.t.
Rentesystematiek Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd Nee
Bijzonderheden -
Voorstel -

Naam **Reserve Jeugd**
Type Bestemmingsreserve
Budgethouder Afdelingshoofd inwonerszaken
Doel Reserveren van rijksbijdragen voor de ontwikkeling van Centra voor Jeugd en Gezin.
Saldo per 01-01-2017 € 109.680
Benodigd saldo n.v.t.
Dotatie De nog niet bestede middelen voor de ontwikkeling van CJG.
Onttrekking Projectmatige uitgaven voor de versteviging van het CJG.
Rentesystematiek Er wordt rente toegevoegd aan de reserve ten behoeve van inflatiecorrectie.
Geblokkeerd Nee
Bijzonderheden -
Voorstel -

Naam **Reserve A4**
Type Bestemmingsreserve
Budgethouder Afdelingshoofd bouwen, milieu en handhaving
Doel Dekking van de gemeentelijke uitgaven voor de A4.
Saldo per 01-01-2017 € 32.180
Benodigd saldo Afhankelijk van investering.
Dotatie De ontvangen afkoopsom van het rijk.
Onttrekking De jaarlijkse gemeentelijke kosten van procesbegeleiding voor aanleg van het ontbrekende stuk A4.
Rentesystematiek Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd Nee
Bijzonderheden Deze reserve is gevormd uit de afkoopsom van het rijk in verband met extra gemeentelijke kosten door de aanleg van de A4.
Voorstel -

Naam	Reserve Opstartkosten begeleiding particuliere bouwinitiatieven
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd bouwen, milieu en handhaving
Doel	Het ondersteunen van kleine particuliere bouwinitiatieven.
Saldo per 01-01-2017	€ 62.236
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	De vergoedingen vanuit de anterieure overeenkomsten.
Onttrekking	De interne en externe begeleidingskosten.
Rentesystematiek	Er wordt rente toegevoegd aan de reserve ten behoeve van inflatiecorrectie.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-
Naam	Reserve Noodhulp vangnet
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd inwonerszaken
Doel	Creëren van noodhulp voor schrijnende gevallen.
Saldo per 01-01-2017	€ 65.880
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	n.v.t.
Onttrekking	De uitgaven voor (de organisatie van) noodhulp via de aangewezen instellingen.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-
Naam	Reserve Fonds Sociale Woningbouw
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd inwonerszaken
Doel	Afkoopsommen sociale woningbouw inzetten voor sociale woningbouw op andere locaties.
Saldo per 01-01-2017	€ 182.024
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Ontvangen afkoopsommen
Onttrekking	Investeringsbijdragen in het kader van sociale woningbouw.
Rentesystematiek	Er wordt rente toegevoegd aan de reserve ten behoeve van inflatiecorrectie.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-
Naam	Reserve Afwikkeling complexen
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd locatieontwikkeling
Doel	Het onderbrengen van budgetten vanuit de grondexploitaties voor activiteiten die op termijn uitgevoerd gaan worden, zodat de betreffende grondexploitaties afgesloten kunnen worden.
Saldo per 01-01-2017	€ 623.366
Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	Nog uit te voeren budgetten na afsluiting grondexploitaties.
Onttrekking	Investeringsbedragen ten behoeve van afgesloten grondexploitaties waarvan eerder budget is gedo-teerd.
Rentesystematiek	Er wordt rente toegevoegd aan de reserve ten behoeve van inflatiecorrectie.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-
Naam	Reserve Liquidatiesaldo Stadsgewest Haaglanden
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd Bestuur- en managementondersteuning
Doel	Het positieve liquidatiesaldo van het Stadsgewest Haaglanden reserveren voor personeelskosten en nieuwe vormen van regionale samenwerking.
Saldo per 01-01-2017	€ 27.120

Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	
Onttrekking	Nakomende kosten
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-

Naam	Reserve Herwaardering deelnemingen
Type	Bestemmingsreserve
Budgethouder	Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel	Uit oogpunt van inzicht en presentatie zijn aan de debetzijde van de balans de deelnemingen tegen de nominale waarde opgenomen. Voor 2004 werd op de nominale waarde van de deelnemingen afgeschreven. Deze afschrijvingen zijn via de jaarresultaten met de Algemene reserve verrekend. In 2005 is daar de waardetoename van de aandelen Europort aan toegevoegd.

Saldo per 01-01-2017 € 1.122.093

Benodigd saldo	n.v.t.
Dotatie	
Onttrekking	n.v.t.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	Nee
Bijzonderheden	-
Voorstel	-

Naam	Voorziening pensioenen voormalig wethouders
Type	Voorziening
Budgethouder	Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel	Het dekken van pensioenen aan voormalig wethouders.
Saldo per 01-01-2017	€ 1.447.138
Benodigd saldo	Het saldo wordt jaarlijks geactualiseerd o.b.v. actuariële berekeningen.
Dotatie	Op basis van actuariële berekeningen.
Onttrekking	Uitbetaling pensioenen.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	n.v.t.
Bijzonderheden	Het saldo wordt bepaald door de individuele aanspraken van de voormalig wethouders.
Voorstel	-

Naam	Voorziening wachtgelden wethouders
Type	Voorziening
Budgethouder	Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel	Het dekken van wachtgelden aan voormalig wethouders.
Saldo per 01-01-2017	€ 280.929
Benodigd saldo	Het saldo wordt jaarlijks geactualiseerd o.b.v. actuariële berekeningen.
Dotatie	Op basis van actuariële berekeningen.
Onttrekking	Uitbetaling wachtgelden.
Rentesystematiek	Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	n.v.t.
Bijzonderheden	Het saldo wordt bepaald door de individuele aanspraken van de voormalig wethouders.
Voorstel	-

Naam	Voorziening bijdrage in tekort Bedrijvenschap
Type	Voorziening
Budgethouder	Afdelingshoofd locatieontwikkeling
Doel	De geformaliseerde maximale bijdrage in het tekort van het Bedrijvenschap afdekken.
Saldo per 01-01-2017	€ 2.505.000
Benodigd saldo	De maximale bijdrage van 15% van het nadelig saldo van de grondexploitatie van het Bedrijvenschap.
Dotatie	Afhankelijk van de ontwikkeling van het nadelig saldo.
Onttrekking	Een eventuele toekomstige aanspraak op de bijdrage.
Rentesystematiek	.Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd	n.v.t.

Bijzonderheden Na uittreding van de gemeente Delft is tussen Den Haag en Midden-Delfland een andere verdeling van het saldo overeengekomen.

Voorstel -

Naam Voorziening dubieuze debiteuren Soza
Type Voorziening
Budgethouder Afdelingshoofd inwonerszaken
Doel Afdekken van risico's die kunnen ontstaan bij het verstrekken van leenbijstand.
Saldo per 01-01-2017 € 51.101
Benodigd saldo Het saldo van de oninbaar te achten leenbijstand.
Dotatie Afhankelijk van het te verwachte oninbare deel van verstrekte leenbijstand.
Onttrekking Afboekingen van oninbare leenbijstand.
Rentesystematiek Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd n.v.t.
Bijzonderheden n.v.t.
Voorstel -

Naam Voorziening dubieuze debiteuren
Type Voorziening
Budgethouder Afdelingshoofd bouw, milieu en handhaving
Doel Afdekken van risico's die kunnen ontstaan bij geheel of gedeeltelijk oninbare debiteuren.
Saldo per 01-01-2017 € 327.655
Benodigd saldo Het saldo van de oninbaar te achten posten
Dotatie Afhankelijk van het te verwachte oninbare posten.
Onttrekking Afboekingen van oninbare posten.
Rentesystematiek Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd n.v.t.
Bijzonderheden n.v.t.
Voorstel -

Naam Voorziening risicomanagement
Type Voorziening
Budgethouder Afdelingshoofd bedrijfsondersteuning
Doel Afdekken van risico's die gemeentebreed kunnen ontstaan.
Saldo per 01-01-2017 € 4.475.667
Benodigd saldo Het saldo van de mogelijk op te treden risico's.
Dotatie Afhankelijk van het te verwachte risico's.
Onttrekking Optreden van risico's.
Rentesystematiek Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd n.v.t.
Bijzonderheden n.v.t.
Voorstel -

Naam Voorziening aanloopkosten fusie GGD Haaglanden
Type Voorziening
Budgethouder Afdelingshoofd inwonerszaken
Doel Opvangen aanloopkosten fusie GGD Haaglanden.
Saldo per 01-01-2017 € 34.892
Benodigd saldo N.v.t.
Dotatie
Onttrekking Aanloopkosten
Rentesystematiek Er wordt geen rente berekend.
Geblokkeerd n.v.t.
Bijzonderheden n.v.t.
Voorstel -